

Kozáry Géza, a borászat kimagasló egyénisége

A Somogy megyei Göllében született a badacsonyi borászat kimagasló egyénisége. 1917. december 30-án látta meg a napvilágot Kozáry Ferenc uradalmi intéző és Gehwentner Olga gyermekeként.¹ Édesapja gölle-szentivánpusztai intéző volt, később, mint kerületvezető tiszt 1926-tól 1945-ig irányította a piarista rend göllei gazdaságát. Így nem csoda, hogy Kozáry Géza is a gazdaság életpályát választotta.

Kozáry Géza
(Dr. Kozáry Miklós tulajdona)

Tanulmányait a nagykanizsai piarista gimnáziumban kezdte, majd a mosonmagyaróvári Mezőgazdasági Akadémián (1939) szerezte diplomáját. Pályáját Előszálláson a cisztercita rend uradalmában kezdte, majd Taszáron a kegyes tanítórend birtokán dolgozott.

A háború idején a második hadseregben harcolt a Donnál. 1944-ben hadifogságba esett, ahonnan csak 1947-ben térhetett haza. Szakmai munkáját az Alsó-Dunántúli Mezőgazdasági Kamaránál folytatta, ahol mint szőlészet-borászati oktató hívta fel magára a figyelmet.

1948–49-ben a Szőlészeti Kutató Intézet megbízásából részt vett a Balaton-felvidék szőlő-monográfiájának elkészítésében. 1949-ben a Badacsonyi Állami Gazdaság alkali üzemegységének vezetőjévé nevezték ki. Így lett az ottani nagy méretű szőlőtelepítés irányítója. 1953-ban a Csupaki Állami Gazdaság főkertésze, majd az 1958-ban átszervezett Badacsonyi Állami Gazdaság területi igazgató-helyettese lett. Az újonnan létrejött nagyüzem Somlótól Csupakig 800 kh szőlő, 60 kh mandula, 40 kh barack és 40

kh gyógynövény gazdája volt 42 pincével, amelyeknek szakmai irányítását Kozáry Géza látta el. Nevéhez fűződik még – sok egyéb feltalálói tevékenység mellett – a tihanyi vörösborszőlő-termesztés föltámasztása is.²

Kozáry Géza 1968-ban került a Badacsonyiorsön felépített borkombinát élére, ahonnan 1977-ben ment nyugdíjba. Nyugdíjas éveiben háromévi kutató-gyűjtő munkával létrehozta szakmai múzeumát a badacsonyi Ranolder-kastélyban, amelynek szakszerűen berendezett termeiben és udvarán bemutatták a szőlőtermesztés és az itt élő emberek múltját és jelenét.

Az épület földszintjén négy terem volt berendezve, ahol a látogató megtekinthette a szőlőművelés emlékeit, az egyházak szőlőműveléssel kapcsolatos okleveleinek másolatait, a törökök kiűzése utáni rendbe hozott szőlőkultúra emlékeit, a filoxeravész pusztítását és az az utáni újratelepítéseket, de találkozhatt a szüret emlékeivel is. Az emeleten az állami gazdaság történetével ismerkedhettek meg az érdeklődők. Az épület előtt állt két, 1845-ből származó ún. *regős prés* és néhány más nagyobb tárgy.

1 A göllei rk. plébánia születési anyakönyve 1917–1918. Adaszolgáltató: Szalai Jeremiás prépost-plébános.

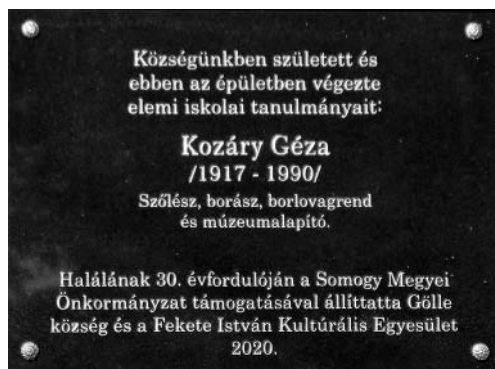
2 *Kalmár László*: Volt egyszer egy Bormúzeum. Badacsony XX. évf. 2010. 11. sz.

A ma csak nevében és az emlékekben létező Badacsonyi Bormúzeum elválaszthatatlan Kozáry Gáza nevéől, aki szerette és tisztelte az elődök munkáját. Könyvszerető ember lévén gyakran látogatta a könyvtárakat is, sokoldalú műveltsége ennek volt köszönhető. Messze látó, bölcs életszemléletű, derűs és emberséges személyiség hírében állott.

Kozáry Géza nem lehet közöttünk, 1990-ben végleg itt hagyott bennünket. De az még sajnálatosabb, hogy emlékét sem találjuk, mert a bormúzeumot 1991-ben végleg megszüntették, mivel az épületet eladta az Állami Gazdaság. Az új tulajdonosok aztán vandál módon „kibelezték” a múzeumot – írta az egyik napilap. Olyan értékek mentek veszendőbe, vagy szóródtak szét, amelyek a szőlészet-borászat és a magyar művelődéstörténet páratlan és egyben pótolhatatlan emlékei voltak.

Kozáry mérnök úr – ahogy sokan szólították – 40 éves pályafutása alatt számos elismerést kapott, így a *Mathiász János-* és a *Kocsis Pál-emlékérmet* is. Alapító tagja és három évig fő avatómestere volt a Badacsonyi Vinum Vulcanum Borlovagrendnek. Életének utolsó órájáig dolgozva Sümegen halt meg 1990. október 23-án. Az általa annyira szeretett badacsonyi szőlőhegy szívében, a Szent Donát-kápolna altemplomában helyezték örök nyugalomra. Abban a templomban pihent, ahol 1952. augusztus 24-én kötött házasságot Dancs Erzsébettel.

A szűkebb pátria nem feledi híressé vált születőjét, a magyar nép hű fiát, ugyanis halálának évfordulójához kapcsolódva a temetőben található Szent Vendel-kápolna búcsúí szentmiseje után, 2020. október 20-án emléktáblát helyeztünk el a volt göllei ún. felső iskola épületén, ahol elemi tanulmányait végezte.

Kozáry Géza göllei emléktáblája
(A szerző felvétele)

Bodó Imre

Fajsi Károly, az eszperantó mozgalom jeles személyisége

Fajsi Károly 1911. április 25-én született Fülöpszálláson. Apja, Fajsi Mihály (1875–1951) az asztalosmesterség űzése mellett földművelésből élt, szűkösen. Nyolc hold földcsekkéje hat különböző helyen szétszórva feküdt a község határában. Édesanyja, Aszódi Mária tíz évvel volt fiatalabb férjénél. 1885-ben született, és szép magas kort megérve 1874-ben, 90. életévében hunyt el. Én is emlékszem még rá, amint mindig kendővel bekötött fejjel, talicskáját tolva, szapora léptekkel róttá az utcát. A Vörösmarty utca 443. számú kis házban laktak. Első gyermekük, egy kisfiú, Istvánka 1905-ben született, de ő csak kilenc napot élt. Karcsi bácsi második gyermekként érkezett a családba, utána, 1914-ben húga, Zsófiika látta meg a napvilágot. Ő fiatalon, 28 évesen hunyt el 1942-ben tüdőgümőkórban, a kor gyakori betegségében.